

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 132/05-54

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. septembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť L. M., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 154/92 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 154/92 **p o r u š i l** základné právo L. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 154/92 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. L. M. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 11. mája 2005 č. k. IV. ÚS 132/05–30 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť L. M., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. V., K., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 154/92.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v konaní o náhradu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti v dôsledku jeho pracovného úrazu, ktoré sa začalo podaním žaloby doručenej okresnému súdu 26. mája 1992 a ktoré je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 154/92, vystupuje v procesnom postavení žalobcu. Sťažovateľ namieta, že jeho vec po viac ako 12 rokoch (sťažnosť bola doručená ústavnému súdu 29. januára 2004) nebola právoplatne rozhodnutá.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že pred podaním sťažnosti namietal prietahy v konaní pred okresným súdom podaniami adresovanými predsedovi okresného súdu

z 13. januára 1995, 11. júna 1996, 17. februára 1997, 8. júna 1998, 2. septembra 1998, 23. októbra 1998, 16. februára 1999, 2. septembra 1999 a 3. marca 2000.

Sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu, aby vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a vykonal také opatrenia, aby nemohlo dôjsť k novej nečinnosti, resp. k prietahom v konaní. Sťažovateľ požaduje za porušenie ním označených práv priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 6 000 000 Sk z dôvodu psychickej a morálnej ujmy.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd JUDr. E. H., poverená výkonom funkcie predsedu okresného súdu, vyjadrením sp. zn. Spr. 2064/96 z 22. augusta 2005 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom z 9. septembra 2005.

2. 1. Okresný súd vo vyjadrení z 22. augusta 2005 uviedol všetky procesné úkony vo veci od podania návrhu dosiaľ a k veci podal nasledovné vyjadrenie:

„Súdne konanie je zložitým civilným sporom, ktorého predmetom je náhrada mzdy za stratu zárobku po skončení práceneschopnosti. (...) V tomto prípade ide o právnu aj faktickú zložitosť veci s odôvodnením, že nie je možné jednoznačne preukázať presný nárok žalobcu a jeho výpočet sa viaže k rôznym skutočnostiam je preto k danej veci potrebné vykonať ďalšie dokazovanie.

Z uvedeného vyplýva, že konanie pred okresným súdom o nároku sťažovateľa nie je poznačené zbytočnými prietahmi, ktoré by boli spôsobené postupom, resp. nečinnosťou súdu. Práve naopak I. stupňový súd pojednával vo veci 29-krát z toho 8-krát bolo odročené pojednávanie z dôvodu neprítomnosti procesných strán. V celom spore bolo 3-krát meritórne rozhodnuté vo veci. Z toho 3-krát bola vec predložená odvolaciemu súdu na konanie a rozhodnutie vo veci, pričom odvolací súd z dôvodu náročnosti predmetného sporu nariadil vo veci pojednávania. Na poslednom odvolacom pojednávaní napadnutý rozsudok súdu I. stupňa bol zmenený tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu

269.032,- Sk a v ostatnej časti bol napadnutý rozsudok zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Dňa 11. 3. 2005 bol spis vrátený I. stupňovému súdu. Vzhľadom na to, že zákonná sudkyňa odišla dňa 3. 12. 2001 na materskú dovolenku, začala vo veci konať JUDr. A. P. Avšak aj táto sudkyňa nemôže ďalej vec vybavovať, pretože v súčasnosti vykonáva funkciu agenta a zastupuje Slovenskú republiku pred Európskym súdom pre ľudské práva. Oddelenie 11 C prebrala v mesiaci apríl 2004 sudkyňa JUDr. M. H. Zdlhavosť predmetného konania spôsobila teda nielen skutková a právna zložitosť daného sporu, ale aj problematické dokazovanie prostredníctvom znalca ako aj personálne zmeny v oddelení 11 C a v neposlednom rade aj množstvo nevybavených vecí v oddelení 11 C z dôvodu nedostatočného personálneho obsadenia súdu.

Súčasne Vám oznamujem, že súhlasím s tým, aby podľa ust. § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, ak dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

Okresný súd vo svojom vyjadrení z 27. februára 2004 sa k namietaným zbytočným prietahom v konaní a k prejednaniu vecí v primeranej lehote v konaní vyjadril nasledovne:

„Ako to vyplýva z priebehu konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11 C 154/92 došlo k prietahom v konaní. (...)

Zdlhavosť predmetného konania spôsobuje neúmerne zaťaženosť sudkyne z dôvodu nedostatočného personálneho obsadenia Okresného súdu Bratislava I sudcami (...) a taktiež z dôvodu neúmerne vysokého nápadu vecí na občianskoprávnom úseku.“

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniam okresného súdu uviedol:

«Najpodstatnejšie na celom vyjadrení je však skutočnosť (...), že došlo k prietahom v konaní. (...)

V závere uvádzaného vyjadrenia súdu je vyslovený jeho názor, že konal v súlade s platnými právnymi predpismi a vzhľadom ešte na ďalšie „objektívne dôvody“ z jeho strany, nemá sa priznať navrhovateľovi finančné zadostučinenie.

Pre nás sú neprijateľné rôzne objektívne dôvody akými majú byť zložitosť sporu, znalecké dokazovanie atď. Zdôrazňujeme, že už „13 rokov“ trvá súdny spor výsledkom ktorého má byť rozhodnutie o náhrade za stratu na zárobku po pracovnom úraze.

Máme za to, že vôbec nejde o taký súdny spor, kde by spravodlivé a právne relevantné rozhodnutie súdu malo trvať toľko rokov. Ak malo ísť o zložitosť a odbornosť posúdenia prípadu, prečo až po piatich rokoch nariadila sudkyňa JUDr. E. H. vyhotovenie znaleckého posudku? Od počiatku súdneho sporu bolo predsa jednoznačné, že sa jedná „hlavne“ o posúdenie odbornej-špecifickej otázky (...). Prizvanie znalca hneď na začiatku súdneho sporu by pravdepodobne znamenalo, že celý súdny spor by bol už dávno ukončený. (...)

Záverom vyhlasujeme, že súhlasíme s tým, aby podľa ust. § 30 odst. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, v znení neskorších predpisov Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o našej ústavnej sťažnosti.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (m. m. I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

4. V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť IV. senát ústavného súdu, pretože v roku 2004 a v roku 2005 v súlade s rozvrhom práce na tento rok bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom IV. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu uznesením z 31. mája 2005 Dodatkom č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2005

sp. zn. Spr 1164/04 rozhodlo, že s účinnosťou od 8. júna 2005 sa sudca spravodajca Juraj Horváth stal členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prejednávajú v I. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prejednála a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 154/92 najmä po 15. februári 1993, pretože ústavný súd chráni ústavnosť spôsobom, ktorý upravuje ústava a zákon o ústavnom súde, pričom zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a neobsahuje ustanovenie o spätnej účinnosti, preto ústavný súd nemá oprávnenie konať a rozhodovať o porušení práv fyzickej alebo právnickej osoby, ku ktorému došlo pred 15. februárom 1993 (napr. I. ÚS 81/03, I. ÚS 242/04).

1. Prehľad úkonov do 15. februára 1993:

- 16. máj 1991 – sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde domáhal náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti;
- 4. september 1992 – žalovaný predložil okresnému súdu vyjadrenie k žalobe;
- 21. september 1992 – okresný súd nariadil pojednávanie na 19. november 1992;
- 19. november 1992 – pojednávanie bolo z dôvodu ospravedlnenej neúčasti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu odročené na 19. január 1993;
- 19. január 1993 – pojednávanie bolo z dôvodu nepripojenia spisu sp. zn. 13 C 112/87 (konanie o miere spoluviny sťažovateľa na pracovnom úraze) odročené;

2. Prehľad úkonov po 15. februári 1993:

- 16. február 1993 – pojednávanie bolo po výsluchu účastníkov odročené na 4. marec 1993 za účelom predloženia mzdových listov sťažovateľa za obdobie rokov 1985-1992;

- 4. marec 1993 – pojednávanie bolo z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu odročené na 13. apríl 1993,
- 13. apríl 1993 – pojednávanie, na ktorom bol vypočutý svedok, bolo následne odročené za účelom vypočutia svedka navrhnutého žalovaným;
- 18. máj 1993 – pojednávanie, na ktorom bol vypočutý žalovaným navrhnutý svedok, bolo následne odročené na 8. jún 1993;
- 20. máj 1993 – sťažovateľ predložil okresnému súdu návrh na doplnenie dokazovania výsluchom svedka M. M. a 25. mája 1993 navrhol na výsluch ďalšieho svedka I. B.;
- 8. jún 1993 – pojednávanie, na ktorom bol vypočutý svedok J. K., bolo následne odročené;
- 7. september 1993 – pojednávanie bolo po vypočutí navrhovateľa odročené;
- 21. október 1993 – pojednávanie bolo odročené za účelom vykonania dokazovania;
- 16. november 1993 – pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti svedkov a právneho zástupcu žalovaného,
- 14. december 1993 – pojednávanie bolo odročené z dôvodu nekompletnosti senátu a neprítomnosti právneho zástupcu žalovaného;
- 21. január 1994 – pojednávanie bolo odročené z dôvodu nekompletnosti senátu a nekompletnosti žiadaných dokladov;
- 17. február 1994 – pojednávanie bolo odročené z dôvodu pracovnej neschopnosti zákonného sudcu;
- 17. marec 1994 – pojednávanie bolo odročené z dôvodu ospravedlnenej neúčasti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu;
- 12. apríl 1994 – pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania;
- 21. apríl 1994 – sťažovateľ predložil okresnému súdu žiadosť o odročenie pojednávania nariadeného na 3. máj 1994;
- 3. máj 1994 – pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania (sťažovateľ a jeho právny zástupca boli ospravedlnení);
- 11. máj 1994 – právny zástupca sťažovateľa požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 17. máj 1994;
- 9. jún 1994 – pojednávanie po výsluchu právnych zástupcov účastníkov bolo odročené na 14. jún 1994 za účelom vyhlásenia rozsudku;
- 14. jún 1994 – okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol;

- 4. august 1994 – sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu zo 14. júna 1994;
- 11. august 1994 – sťažovateľ predložil okresnému súdu dôvody odvolania;
- 24. január 1995 – okresný súd vydal opravné uznesenie vo výrokovej časti rozsudku zo 14. júna 1994;
- 24. február 1995 – predloženie odvolania a spisu odvolaciemu súdu;
- 30. máj 1995 – pojednávanie na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) bolo pre neprítomnosť žalovaného a jeho právneho zástupcu odročené;
- 11. júl 1995 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom krajský súd uznesením č. k. 9 Co 64/95-64 rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie;
- 16. august 1995 – spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu;
- 30. október 1995 – okresný súd nariadil pojednávanie na 28. november 1995;
- 28. november 1995 – pojednávanie bolo po vypočutí právnych zástupcov účastníkov konania odročené za účelom upresnenia náhrady škody požadovanej sťažovateľom;
- 6. december 1995 – sťažovateľ predložil okresnému súdu požadovaný nárok náhrady škody;
- 20. december 1995 – sťažovateľ upresnil nárok náhrady škody;
- 25. január 1996 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom účastníci požiadali okresný súd o poskytnutie lehoty na mimosúdne vyriešenie sporu;
- 8. február 1996 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom okresný súd rozsudkom žalobu zamietol;
- 13. marec 1996 – sťažovateľ podal proti rozsudku z 8. februára 1996 odvolanie a zároveň vzniesol námietku zaujatosti proti predsedníčke senátu JUDr. E. H.;
- 26. jún 1996 – odoslanie odvolania na vyjadrenie žalovanému,
- 16. júl 1996 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie žalovaného,
- 12. september 1996 – okresný súd predložil odvolanie a súdny spis odvolaciemu súdu;
- 30. september 1996 – odvolací súd rozhodol uznesením č. k. 10 Co 230/96-88, 10 Nc 15/96 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, zároveň rozhodol, že predsedníčka senátu JUDr. E. H. nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania predmetnej veci;

- 19. november 1996 – spis z krajského súdu vrátený okresnému súdu;
- 4. február 1997 – žiadosť sťažovateľa o doručenie uznesenia odvolacieho súdu z 30. septembra 1996;
- 20. február 1997 – okresný súd nariadil pojednávanie na 20. marec 1997;
- 4. marec 1997 – právny zástupca sťažovateľa požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 20. marec 1997;
- 20. marec 1997 – pojednávanie bolo odročené pre neprítomnosť účastníkov konania (právny zástupca sťažovateľa sa ospravedlnil);
- 27. máj 1997 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom bola pripustená zmena žalobného návrhu vo výške 390 887 Sk z dôvodu náhrady škody a žalovaný bol zaviazaný platiť sťažovateľovi dôchodok v sume 6 427 Sk počnúc 1. májom 1997, následne bolo pojednávanie odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania;
- 28. august 1997 – pojednávanie nariadené na 2. september 1997 bolo odročené;
- 7. november 1998 – okresný súd ustanovil vo veci znalca z odboru ekonomika hospodárstva Ing. L. R.;
- 5. marec 1999 – okresný súd vyzval znalca na predloženie znaleckého posudku;
- 25. november 1999 – okresnému súdu bol predložený znalecký posudok;
- 25. november 1999 – znalec vyúčtoval okresnému súdu odmenu za vypracovanie znaleckého posudku;
- 7. august 2000 – okresný súd vyzval znalca na oznámenie dôvodu, ktorý bráni predloženiu znaleckého posudku;
- 23. august 2000 – znalec oznámil okresnému súdu, že znalecký posudok bol okresnému súdu predložený v novembri 1999;
- 10. november 2000 – okresný súd nariadil pojednávanie na 14. december 2000;
- 14. december 2000 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom sa okresný súd pokúsil o zmier medzi účastníkmi konania, títo navrhli okresnému súdu spresnenie výpočtu znaleckého posudku, aby bol tento transparentný, následne bolo pojednávanie odročené s tým, že sťažovateľ oznámi súdu adresu ošetrojúceho lekára, ktorý bude požiadaný o doručenie zoznamu práceneschopnosti sťažovateľa s uvedením počtu dní a diagnózy;
- 26. január 2001 – okresný súd zaslal spis znalcovi na vypracovanie dodatku k predloženému znaleckému posudku;

- 26. február 2001 – okresnému súdu bol doručený dodatok k znaleckému posudku;
- 26. február 2001 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom okresný súd uznesením rozhodol, že súhlasí so zmenou žalobného návrhu na začatie konania, následne bolo pojednávanie odročené z dôvodu naštudovania znaleckého posudku účastníkmi konania;
- 14. marec 2001 – sťažovateľ navrhol okresnému súdu doplnenie dokazovania;
- 20. marec 2001 – právny zástupca sťažovateľa požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 26. marec 2001;
- 26. marec 2001 – pojednávanie bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania odročené (sťažovateľ a jeho právny zástupca svoju neúčast' ospravedlnili);
- 14. máj 2001 – pojednávanie, na ktorom účastníci konania požiadali okresný súd o nariadenie kontrolného znaleckého dokazovania, bolo následne odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru imunológie;
- 17. máj 2001 – okresný súd vydal uznesenie o ustanovení znalca z odboru zdravotníctvo, odvetvie lekárska mikrobiológia a imunológia MUDr. H. H.;
- 4. jún 2001 – sťažovateľ zrušil plnomocenstvo na právne zastupovanie JUDr. H.;
- 21. jún 2001 – okresný súd zaslal spis znalkyni MUDr. H.;
- 14. december 2001 – sťažovateľ predložil okresnému súdu plnomocenstvo na jeho zastupovanie advokátom JUDr. J. V., ktorý požiadal okresný súd o nariadenie termínu pojednávania;
- 14. december 2001 – znalkyňa predložila okresnému súdu vyúčtovanie znaleckého posudku;
- 7. január 2002 – znalkyňa predložila okresnému súdu znalecký posudok;
- 25. apríl 2002 – okresný súd uznesením priznal znalkyni odmenu za vykonanie znaleckého posudku;
- 9. máj 2002 – okresný súd vyzval účastníkov konania na vyjadrenie sa k znaleckému posudku;
- 20. máj 2002 – sťažovateľ predložil okresnému súdu vyjadrenie k znaleckému posudku, v ktorom namietal čiastočnú neobjektívnosť posudku;
- 23. júl 2002 – okresný súd ustanovil znalca z odboru ekonomika, podnikanie, účtovníctvo JUDr. Č., na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku;
- 3. august 2002 – sťažovateľ navrhol rozšíriť okruh otázok zadávaných znalcovi;

- 28. august 2002 – prevzatie spisu znalcom;
- 13. december 2002 – okresný súd urgovoal predloženie znaleckého posudku znalcom;
- 16. január 2003 – znalec oznámil okresnému súdu dôvody, pre ktoré nemohol predložiť znalecký posudok v súdom určenej lehote;
- 10. február 2003 – znalec vyúčtoval okresnému súdu odmenu za vypracovanie znaleckého posudku;
- 12. február 2003 - okresný súd uznesením priznal odmenu znalcovi za vypracovaný znalecký posudok,
- 14. marec 2003 – sťažovateľ požiadal o ďalšie konanie vo veci;
- 16. máj 2003 – sťažovateľ požiadal okresný súd o pokračovanie v konaní;
- 5. august 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 11. september 2003;
- 11. august 2003 – okresný súd odročil termín pojednávania z 11. septembra 2003 na 16. október 2003;
- 16. október 2003 – pojednávanie bolo pre neprítomnosť žalovaného odročené za účelom zváženia potreby ďalšieho znaleckého dokazovania;
- 14. november 2003 – nariadenie pojednávania na 18. december 2003;
- 3. december 2003 – okresný súd pojednávanie nariadené na 18. december 2003 odročil na 25. marec 2004;
- 25. marec 2004 – pojednávanie, na ktorom okresný súd pripustil zmenu žalobného návrhu, bolo odročené na 30. marec 2004 za účelom vyhlásenia rozsudku;
- 30. marec 2004 – okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým uložil žalovanému zaplatiť 292 927 Sk od 1. apríla 2004 po 1 593 Sk mesačne a v ostatnej časti konanie zastavil;
- 12. máj 2004 – sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku z 30. marca 2004;
- 27. máj 2004 – žalovaný doručil okresnému súdu vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa;
- 3. jún 2004 – okresný súd vec predložil krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní;
- 16. december 2004 – krajský súd rozsudkom sp. zn. 9 Co 162/04 napadnutý rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť sťažovateľovi 269 032 Sk a v ostatnej časti bol napadnutý rozsudok zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie;
- 11. marec 2005 – spis bol z krajského súdu vrátený okresnému súdu;
- 11. apríl 2005 – okresný súd doručoval rozsudok krajského súdu účastníkom konania.

Podľa zistenia ústavného súdu z 20. septembra 2005 okresný súd v predmetnej veci od 11. apríla 2005 do dňa zisťovania nevykonával žiadny procesný úkon.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci

v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01).

Predmetom posudzovaného konania je s'ťažovateľom uplatnený nárok náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti v dôsledku pracovného úrazu s'ťažovateľa.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (m. m. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd pripúšťa, že v skúmanom konaní ide o právne, ale hlavne skutkovo zložitú vec najmä vzhľadom na nutnosť opakovaného znaleckého dokazovania, čo však v konečnom dôsledku nemôže ospravedlniť doterajšiu, takmer 14-ročnú dĺžku konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa (v konaní pred okresným súdom v procesnom postavení žalobcu), ústavný súd konštatuje, že k doterajšej dĺžke konania prispel aj samotný sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca, napríklad neúčastami na pojednávaniach (4. marca 1993, 17. marca 2004, 12. apríla 1994 a 3. mája 1994) a žiadosťami o odročenie okresným súdom nariadených pojednávanií (17. mája 1994, 4. marca 1997 a 20. marca 2001).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prieskumy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu a zároveň konštatuje, že okresný súd v období:

- od 11. augusta 1994 (predloženie dôvodov odvolania sťažovateľom) do 24. januára 1995 (vydanie opravného uznesenia), t. j. viac ako 5 mesiacov;
- od 27. mája 1997 (odročenie pojednávania za účelom nariadenia znaleckého dokazovania) do 7. novembra 1997 (ustanovenie znalca), t. j. viac ako 5 mesiacov;
- od 25. novembra 1999 (predloženie znaleckého posudku) do 10. novembra 2000 (nariadenie pojednávania), t. j. takmer 12 mesiacov;
- od 16. januára 2003 (predloženie znaleckého posudku) do 5. augusta 2003 (nariadenie pojednávania), t. j. viac ako 6 mesiacov;

bol bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný, resp. nevykonával úkony priamo smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej. Obranu okresného súdu spočívajúcu v nedostatočnom personálnom obsadení okresného súdu a vo väzbe na to neprimeranom zaťažení sudcov pri vybavovaní agendy nemožno akceptovať. Skutočnosť, že okresný súd mal problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Ústavný súd súčasne zdôrazňuje, že občianske súdne konanie, ktoré trvá tak dlho, ako je tomu v danej veci (t. j. viac ako 14 rokov – od 16. mája 1991), možno už len na základe jeho posúdenia v globále považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Táto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu

ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 40/05).

Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že hľadisko zdĺhavosti konania je zvlášť citlivo posudzované v konaniach, s výsledkom ktorých sťažovateľ spája aj zabezpečenie svojich životných potrieb. Časové hľadisko zohráva v týchto sporoch dôležitú úlohu (II. ÚS 52/99). V predmetnom konaní ide o pracovnoprávny spor, v ktorom sa pre sťažovateľa rieši existenčná otázka, ktorou je konanie o náhrade za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, ktorá predstavuje pre sťažovateľa príjem zabezpečujúci jeho živobytie. V týchto sporoch by mal preto súd postupovať čo najrýchlejšie a najefektívnejšie.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ sa domáhal aj priznania primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 6 000 000 Sk za neúmerne dlho pretrvávajúci súdny spor.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľa dostatočným zadost'učinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad

spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, vzhľadom na celkovú dĺžku konania, s prihliadnutím na podiel sťažovateľa na doterajšej dĺžke konania, berúc do úvahy, že o podstatnej časti nároku uplatneného sťažovateľom je už právoplatne rozhodnuté (pozri rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 9 Co 162/04 zo 16. decembra 2004), považuje za primerané vo výške 60 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému z účastníkov konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania trovy.

Vzhľadom na to, že si sťažovateľ neuplatnil náhradu trov konania právneho zastúpenia, ústavný súd o tejto otázke nerozhodoval.

7. Podľa čl. 133 ústavy, proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, z dôvodu ktorého toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2005